Melhus Historielag

Severdigheter i Melhus kommune

Severdighetene er satt opp i grupper som hører sammen.

Første del er kirker og gamle nedlagte kirkesteder.
Neste del er bautaer og minnesmerker.
Så kommer muséer og samlinger, også to kraftstasjoner.
Deretter er det om personer og hendelser som har blitt en del av det historiske Melhus.

Vi vil gjerne ha korrigeringer og forslag om tillegg til denne oversikten.

Kolbrandstad stavkyrkje 2000

Denne kyrkja vart bygd på dugnad, og eigar er Kolbrandstad stavkyrkjelag. Den vart innvia 9. januar 2000. Stavkyrkja er bygd etter gamal byggeskikk og gamle tekniske løysingar. Det er ikkje spikar i bygningen, unnateke til feste for takspon, og i lysgluggane er det ikkje glas, men svineblærer.

Kyrkja står like ved tufta der den gamle kyrkja sto fram til 1681. Det står ein bauta ved sida av kyrkja som vart reist av Ungdomlaget Framsteg i 1931 til minne om den gamle kyrkja.

Fram til 1681 var det kyrkje både her og på Grøtan, men da vart begge nedlagde og det vart felles kyrkje for hele Hølonda på Krokstad. Kyrkja vert bruka til gudstenester, barnedåp, brudlaup og andre arrangement.

Flå kirke 1794

Flå kirke, ei langkirke i stående vekselpanel som ble bygget i år 1794. Før den tid hadde det vært kirker både på Midtflå og Kirkflå.
Kirka ligger på Lersbakken like ved E 6. Den har vært påbygd og restaurert flere ganger. I 1870 ble det bygd nytt tårn, og i 1885 var det en omfattende restaurering med nytt golv, nye vinduer, nye benker og veggene ble panelt.
I 1930 var det igjen ei restaurering, og nå ble kirka malt innvendig og det ble nytt orgel, og elektrisk lys.
I desember 2004 ble et nytt orgel montert, et pipeorgel med 16 stemmer laget av Ryde & Berg Orgelbyggeri AS.

Horg kirke 1893

Horg kirke er en laftet korskirke med 700 plasser. Kirken har utvendig panel, og den har et vesttårn som ser ut til å være omgitt av trappehus. Korsarmene er svært nær koret og like høye som hovedskipet. Koret er polygonalt avsluttet og omgitt av sakristier. Den barokke altertavlen er fra 1662. Tavlen har tre bilder i midtfeltene som viser nattverden, korsfestelsen og gravleggelsen. Disse er flankert av utskårne figurer. Aller øverst i midten troner den seirende Kristus med et kors i hånden. Døpefonten ble restaurert i 2007. Av annet gammelt inventar kan nevnes kalk og disk fra 1684, et epitafium, «Kristi preken», fra 1679. De to kirkeklokkene er fra 1766 og 1798, og Bruno Christensen-orgelet fra 1989.

Melhus kirke 1892

Melhus kirke, like sør for Melhus sentrum, kalles også Gauldalskatedralen og har en lang historie som prestegjeldets hovedkirke. Den gamle kirken ble besluttet revet i 1889, og den nye ble innviet i 1892. Det er en korskirke i stein med ca 600 sitteplasser. Kirken ble tegnet av Carl Julius Bergstrøm og har både romanske og gotiske innslag. Altertavlen og prekestolen ble begge laget av Johan Kontrafeier i 1646 og overført fra den gamle kirken. Altertavlen har motiver fra nattverden og oppstandelsen. Døpefonten er i kleberstein og fra 1892. De to kirkeklokkene er fra 1892 og 1899. Det er et Jørgensen-orgel fra 1947.
Ellers er kirken ikke minst kjent for sin malerisamling med portretter av mange prester, hvorav den mest berømte er Petter Dass.

Hølonda kirke 1848

Den første kirka her på Krokstad ble bygd i 1681, da de to gamle kirkene på Kolbrandstad og Grøtan ble nedlagt. Det er også funnet gravhauger her, så her er det gravlagt hølondinger i tusen år. Denne første kirka brant ned i 1724.

I 1728 sto ei ny kirke ferdig, og den omtales som ei lita langkirke med et lite klokketårn midt på. Da presten Niels Dahl kom til Melhus prestegjeld, mente han at denne kirka var alt for lita for skogbygdene på Hølonda, og han ble pådriver for at det ble bygd ny kirke noen år senere. Denne nåværende kirka sto ferdig i 1848, og ble innviet av biskop Darre. Byggmester var Erik J. Trotland som da var 80 år gammel.

Grøtan kyrkjetuft

På denne staden stod Grøt-kyrkja, som truleg vart bygd i mellomalderen. Steinhella framom inngangsdøra ligg på plass, og omrisset av grunnmuren er godt synleg. Kyrkja var truleg ei stavkyrkje med klokkestøpul. Åkeren sør-aust for tufta heiter ”Stuppul-teien” den dag i dag.
Kyrkja er nemt i jordeboka til Olav Engebregtson frå 1537, og i ”Trondhjems Reformate” frå 1589 er det sagt at her skulle det vere gudsteneste kvar fjerde sundag.
I 1681 var kyrkja så til nedfalls at ho vart nedriven, og dei brukbare materialane vart brukt til nykyrkja på Krokstad.
Kring det som var kyrkjegard er det i dag ein steinmur.
To brudestolar som var i kyrkja er i dag i Hølonda kyrkje på Krokstad.

Foss gamle kirkested

Den aller første Fosskirka ble kanskje tatt av Kvasshyllraset i 1345. Den siste Fosskirka sto til 1670, da Foss og Grinni sokn ble slått sammen. Begge de gamle kirkene nedlagt, og ny kirke bygd for Horg sokn.
Støren prestegjeld hadde i 1589 fire kirker og to prester. Støren hovedkirke og annekskirken på Grinni skulle betjenes av den ene, og Soknedal og Foss annekskirke av den andre presten i 1670. Denne bautaen står et par hundre meter sør for Horg bygdetun.
Steinen ble reist av bygdefolket i 2001 til minne om de som er gravlagt her.

Asbjørn fra Medalhus

Asbjørn fra Medalhus, bonde fra Melhus, levde i annen halvdel av 900-tallet. Han talte ifølge sagatradisjonen mot Håkon den gode på Frostatinget, da denne søkte å innføre kristendommen i Trøndelag. Bautaen reist 17. mai 1900 av ungdomslaget Heimhug ved den gamle hovedbygningen på Melhusgården. Den ble senere flyttet dit den står i dag, ved Prestgårdslåna ved Melhus kirke. På steinen står det skrevet: Asbjørn af Medalhusum.

Einar Tambarskjelve

Einar Eindrideson var født her på Gimsan ca 980, og ble en av Norges mektigste menn i sin samtid. I følge sagaen kjempet han om bord på Ormen Lange sammen med Olav Tryggvason i slaget ved Svolder ca år 1000, og der sa han de berømte ord: ”For veik, for veik er kongens bue”.
I sagaen heter det at han var: ”Den sterkeste mann og den beste bueskytter som har vært i Norge. Han var en framifrå skiløper, god i alle idretter og en modig kar, ættestor og rik var han også”, og ”den mektigste og gjeveste mann i Trøndelag”.
Han ble gift med Bergljot, Håkon Jarls datter, og de hadde sønnen Eindride.
Einar Tambarskjelve fikk et spent forhold til kong Harald Hardråde, og både han og Eindride ble drept av kongen i et bakhold i Nidaros i 1050.
Bautaen reist 17. mai 1900 av ungdomslaget Heimhug.

Rolv Hallvardson Lynge

Denne bautasteinen er reist på Lundamo til minne om Rolv Hallvardson Lynge som levde her i bygda på 1500-tallet. Den danske kongen hadde da Ludvig Munk som lensherre i Trondheim, og han krevde inn mer skatter og avgifter enn det som var kongens vilje. Folket ville ikke finne seg i det, og Rolv Lynge ble talsmann for bøndene i Gauldalen. Han dro til Køpenhavn i 1573, og hos kongen ble han møtt med velvilje. Men lensherren arresterte Rolf Lynge sammen med fire andre gauldalsbønder, og de ble tiltalt for opprør. De ble dømt til å bli henrettet, og dommen ble fullbyrdet i Trolla ved Trondheim i 1575.
I 1578 ble de frikjent, og domsmennene ble pålagt å få restene av de døde begravd i vigslet jord ved Domkirken. Inskripsjonen lyder: ”Rolv Hallvardsson på Lynge 1574”.

Niels N. Dahl 1806 – 1854

Niels Nielsen Dahl kom til Melhus som kapellan i 1838. Dahl var mannen bak både Melhus Brandassurance-forening og Melhus sparebank, begge grunnlagt i 1841. Han var også en forkjemper for folkeopplysning, og han opprettet boksamling for allmuen i Melhus. Ved bygging av den første Gimse bru, som ble åpnet i 1849, var han også den store pådriveren.
Dermed fikk han ettermælet i Melhus som mannen bak de fire B-er: Bank og Brannkasse, Bru og Boksamling. Stortingsmann fra Søndre Trondhjems Amt både i 1845 og 1848. Han ble også president i Odelstinget i 1948. Dahl reiste fra Melhus i 1851, da han ble utnevnt til sogneprest i Eid i Nordfjord. Minnesmerket ble reist ved Kroa i Melhus sentrum i 2004.

Martin Tranmæl 1879 – 1967

Martin Tranmæl ble født på Tranmælsøya i Melhus i 1879. Han var første formann i ”Arbeidersamfunnet Asbjørn” som ble stiftet i 1899 i Melhus. Han var redaktør i avisa Ny Tid, og gjorde bladet til hovedorgan for den radikale fløy av norsk arbeiderbevegelse. Han satt i sentralstyret i Arbeiderpartiet fra 1918 til 1963, og var redaktør av Socialdemokraten, senere Arbeiderbladet, fra 1921 til 1949.

Hele sitt liv var han aktiv avholdsmann og tok i 1932 initiativet til det første Arbeidernes avholdslag.

Stortingsmann fra Oslo 1925 til 1927, og medlem av Stortingets Nobelkomitee fra 1938 til 1964.

På 100-årsdagen for Tranmæls fødselsdag, 27. juni 1979 ble statuen reist. Den er laget av billedhoggeren Nils Aas, og avdukingen ble foretatt av statsminister Odvar Nordli.

Per Borten 1913 - 2005

Per Borten født 3. april 1913 i Flå, og døde 20. januar 2005 i Trondheim. Borten tok eksamen ved Norges Landbrukshøgskole i 1939, og var herredsagronom i Alvdal og Folldal, før han ble ordfører i hjembygda Flå fra 1945 til 1955. Han ble stortingsrepresentant i 1950, og formann i Bondepartiet (i dag Senterpartiet) i 1955. Han var statsminister i den borgerlige koalisjonsregjeringen fra 12. oktober 1965 til 17. mars 1971.
Borten var president i Odelstinget 1961–1965 og 1973–1977.
Han er gravlagt på Flå kirkegård, og gravminnet to-delt. En minnestein for familien, og en del for den offentlige Per Borten.

Eksplosjonsulykke i Gravråksmoen

Dette minnesmerket er reist over fire menn som omkom ved en eksplosjonsulykke i Hofstad leir 21. september 1948 klokka 09.35. En bunker med over 15 tonn ammunisjon eksploderte. Det begynte med noen enkelte smell, og så kom et voldsomt smell med en ildsøyle langt over tretoppene og betongrester, stein og jord haglet. Det ble omfattende skader store avstander fra stedet, og trykkbølgen var merkbar både på Lundamo og Hølonda. Det ble lagt mye arbeid i å finne årsaken til ulykken, men konklusjonen ble at det var et hendelig uhell.
De omkomne var:
Arnljot Løftamo (22 år), Ivar Bertram Rønning (30 år), Anton Hopen (35 år), og Johan Karstein Kregnes (19 år).
Minnesteinen ble reist ved Melhus kirke i 1973.

Krigsminne ved Kroa

Under andre verdenskrig 1940 til 1945 var det fire melhusbygger som ofret livet sitt i kampen for Norges frihet og framtid. De fire var Johan Skiksten som falt i kampene ved Gratangen 25. april 1940, Arvid Austad, som ble arrestert og skutt av Gestapo på Kristiansten festning i Trondheim 17. november 1943, Johan Reitan, som døde 18. januar 1944 i Natzweiler, en tysk konsentrasjonsleir i nærheten av Strasbourg i Frankrike og Victor Lundin, som døde samme sted 2. juni 1944. Kort tid etter at krigen var over kom tanken opp om å reise en bautastein til minne om de fire som hadde falt. 27. januar i 1946 ble det arrangert en minnefest over de falne i Bøndernes Hus. Året etter ble bautasteinen reist, og den ble avduket 17. mai 1947.

Krigskirkegård på Stavsøra

Dette minnesmerket ligger i Trondheim kommune, like nord for Udduvoldbrua. Det har imidlertid sterk tilknytning til Melhus ved at de fleste som ble begravd her under krigen var fanger fra fangeleirene på Øysand. Det skal ha blitt begravd over 160 døde her. Av disse var det 86 serbere og 53 russere. Det ble også begravd 19 norske motstandsfolk som ble dømt til døden av tyskerne og skutt på Kristiansten festning. Noen tyskere ble også gravlagt her. Disse var sannsynligvis desertører, eller så hadde forbrudt seg mot sine egne på annen måte. Det ble også gravlagt mange fanger av andre nasjonaliteter. Minnesmerket er reist til minne om Jugoslaviske partisaner som ble gravlagt her i årene 1942 til 1945.

Krigsminne ved Kjeldstad

Da tyske tropper rykket framover gjennom Gauldalen søndag 13. april 1940, var det en gruppe på ti norske motstandsmenn, med ni geværer, som skulle prøve å stoppe tyskerne ved Kjelstad på Lundamo.
Kaptein Berthold Dahl valgte en standplass ved Svedalen. Det ble skutt flere tyskere i det overraskende angrepet, men det endte også med at to norske motstandsmenn mistet livet. Det var Kaptein Berthold Dahl (61 år), og Steinar Kvernmo (19 år).
Ved et eiendommelig uhell ble også den 60 år gamle Kari Lundemo drept av ei kule da hun satt med barnebarnet sitt på fanget etter å ha søkt tilflukt inne i fjøset på Kjeldstadmoa.

Horg Bygdatun

Horg bygdatun er opprinnelig et gammelt småbruk som er blitt til museum. Det er gårdstun med stuggulån, fjøs og låve, vognbu, to bur, smie, urmaker- og skomaker-verksted. Det er ca fem tusen registrerte gjenstander, og en del av dette har vært i bruk her fram til omkring 1980. En spesiell bygning er ”Tingstuggu”, som sto på Mo i Støren, da erstatningsoppgjøret etter Armfeldts herjinger i Gauldalen ble oppgjort i dette huset i 1719. En setervoll med seterbu, fjøs, ostbu, vedskjul og ei høyløe er også like ved tunet.

Her er også utgangspunktet for en fem kilometer lang kultursti med geologiske og arkeologiske severdigheter.

Åpent alle virkedager mandag - fredag (10.00-14.00)
Søndager f.o.m. juni t.o.m august. (12.00-16.00)

Prestegårdslåna

Prestegårdslånas eldste del ble bygget på 1720-tallet, mens Christen Lyster var prest. Østre og vestre del av låna ble bygget i 1744, mens Peder Lycke var prest. Låna var prestebolig til 1960. Kommunen kjøpte bygningen, hagen og ca 7 mål tomt i 1959. Uthusene mellom låna og kirken ble revet, og kirkegården ble utvidet mot låna. På 1980-tallet trengte man å utvide kirkegården ytterligere, og låna stod i fare. Da ble foreningen *Prestegårdslånas Venner* stiftet, i 1984. I prestegårdslåna finner man interiør fra 1700-, 1800- og 1900-tallet. Det gjort få endringer i bygningen etter 1929.
Det er åpent i prestegårdslåna hver lørdag hele året fra kl 11.00 til 13.00 (til 14.00 i skoleferien) med mulighet for omvisning, kaffeservering og en hyggelig prat. Det er gratis adgang.

”Hotell Norge”

”Hotell Norge” var navnet på et bortgjemt lite hus oppe i skogen på gården Grønlia på Hølonda, som ble bygd våren 1944 av tømmer fra et gammelt grisehus. Senere er det bygd et enkelt nytt lite hus på samme plass. Der hadde sabotørene Torfinn Bjørnaas, Arne Hegstad og Åsmund Wisløff tilhold i mai og juni 1944 i forbindelse med sabotasje av Thamshavnbanen. Det var to generasjoner Opland i Grønlia som bygde ”Hotell Norge”, og var involvert i motstandsarbeidet under krigen. Det var Johan og sønnen Paul. Johan ble arrestert i februar 1945 sammen med en annen hølonding, Ingvald Haugen, men begge overlevde krigen. Bildet viser stabburet i Grønlia der det er ei fin samling effekter og utstyr som ble brukt under krigen.

Hølonda skimuseum

Hølonda skimuseum er i gamle Gåsbakken skole. Det er det en samling ski, staver og bindinger som viser skihistoriens utvikling fra 1800-tallet og fram til i dag. Blant annet er det ei samling av skiene til Oddvar Brå, Toralf Engan, Magnar Estenstad og Svein Lilleberg. Samlingen omfatter også et gammelt klasserom og et heimefrontrom som spesielt tar for seg skibruken til sabotørene av Thamshavnbanen under krigen.
Museet er åpent på forespørsel.
Skimuseet ligger på samme tun som Langås Foto Museum.
For mer informasjon om Hølonda skimuseum, ring Anne Kari Lillebudal, telefon 72 85 64 08.

Langås Foto Museum

Harald Langås har samlet på bilder gjennom mange år. Den 17. mai 2008 åpnet han sitt eget fotomuseum på Gåsbakken. Her er det utstilt mange hundre bilder fra Hølonda, Horg, Flå og Melhus. Det eldste er fra 1864. Utstyret fra det gamle mørkerommet på Melhusbladet er også utstilt. Det er også ei samling med ca 200 fotoapparater, de eldste fra omkring 1870, og fram til våre dager.
Fotomuseet og Skimuseet ligger på samme tun.
Museet er åpent etter avtale.
Telefon: 72850564 eller 92493662.

Hølonda landbruksmuseum

Hølonda Landbruksmuseum ligger på Gåsbakken på Hølonda. Her er det ei stor samling med landbruksredskaper og flere meget gamle traktorer, og en lokomobil i full stand.
Herfra er det et kvarters gange etter en sti opp til vasskverna i Oksfallet i Brennbekken.
For mer informasjon om Hølonda Landbruksmuseum, ring Harold Pedersen, telefon 992 23 267.

Vasskverna i Brennbekken

I Oksfallet i Brennbekken på Gåsbakken var det vasskvern for flere hundre år siden. Kverna forfalt omkring år 1900.
Om lag hundre år senere ble det ny kvern i Oksfallet. Ildsjelene ved Landbruksmuseet fikk kjøpt ei noe forfallen kvern i Oppdal, og det er den som står der i dag. På bildet er kverna i gang med å male bygg til grautmjøl sommeren 2009 med interesserte tilskuere fra Melhus historielag.
Kverna ligger et kvarters gange fra Lanbruksmuseet.

Sagbergfossen kraftstasjon

Denne kraftstasjonen ble bygd i 1916, og det var industriutbyggeren Christian Thams som sikret seg fallrettighetene fra Ånøya i denne fossen.
I forbindelse med at Thams fikk i gang et stort oppsving i Løkken gruver med tilhørende elektrisk jernbane først på 1900-tallet, ble det et stort behov for elektrisk kraft. Thams måtte da se seg om utenfor Orkdalområdet, og da bygde han ut her.
Denne prektige steinbygningen står som et monument over et håndverk som etter hvert ebbet ut. Bortsett fra Melhus kirke, er dette den fineste bygningen av naturstein i Melhus kommune.

Lofossen kraftstasjon

Denne kraftstasjonen ligger ved Lobekken i Losagrenda et par km fra tettstedet Kvål.
Da Melhus kommune skulle bygge kraftstasjon, falt valget på Lofossen, med utspring i Benna.
Fallhøyden fra Benna og ned til kraftstasjonen er 118 meter.
Strømmen ble påsatt i desember 1914, og da hadde hele utbyggingen kostet kr. 509.101,75. Denne kostnaden inkluderte også både lager- og kontorbygning.
Dette var mye penger den gang, da et årsbudsjett i kommunen var på 25 til 30 tusen kroner.

I 2011 ble rørgata kuttet og kraftstasjonen satt ut av drift.

Helleristninger

Der en mange helleristningsfelter i Melhus kommune.
Det mest kjente er på Gravråksmoen, øst for Skjerdingstad Den store steinen har mange figurer, blant disse er en stor menneskefigur.
Det er også helleristninger på, Lynge, Foss, Gylland, Flå og Rødde.

Konglomerat på Skjerdingstad

Denne steinen ligg på garden Skjerdingstad. Blokka har lausna frå isen og falle ned på havbotnen den gongen havet stod opp til 175 meter over nivået i dag på denne staden. Høgda over havet i dag er 38 meter. Steinen kom fram frå leira i samband med bygging av ny veg i 2004. Arkeologiske utgravingar den gongen har vist at her var det busetting for 2000 år sidan. I Snorre Sturlasons saga er bonden Haldor på Skjerdingstad memnd. I katolsk tid stod det ei kyrkje på Skjerdingstad.
Steinen vart danna tidleg i silurtida av ei 440 millionar år gammel strand- eller rasavsetting, og djupt under overflata vart han til ved omdanning til kvartsitt-konglomerat. Steinblokka er omlag 50 tonn.

Kleberstensbrudd ved Klungen

I dette området er det flere stenbrudd som ble oppstartet da kirkebyggingen i Norge tok til på 1100-tallet. Det største er Øyebruddet, og videre Klungen og Huseby. Det meste av stenen ble brukt til Nidarosdomen.

Det ble antagelig ikke brutt noe særlig sten her mellom 1200-1300 tallet og fram til 1869. Da ble det derimot startet bryting igjen for å skaffe sten til restaureringa av Domen. Siden ble det brutt både i 1880, 1890, 1913 og i 1934. Noe senere enn det er ikke kjent. Siden det var et langt opphold i virksomheten etter middelalderen og fram til nyere tid, og ettersom det ikke ble brutt ut de helt store mengdene på 1800- og 1900-tallet, er det fremdeles godt synlige spor etter brytning fra middelaldertid i disse tre stenbruddene.

Flåløkken gruver

Flåløkken gruver ligger i Vassfjellet øst for Kvål sentrum. Allerede så tidlig som i 1866 meldte Ivar Arntsen Borten og Ole Pedersen Borten til lensmannen i Melhus om malmfunn i Kirkflås utmark.
Norsk- Belgisk Minekompani drev ut svovelkis i de siste åra før hundreårsskiftet, og anlegget sysselsatte 8 – 9 mann. Ved inngangen av en gruvegang er det hogd inn i fjellet årstallene 1898 og 1901. I løpet av året 1899 ble det drevet ut ca 130 tonn svovelkis. Frakt fra gruvene og ned til Kvål stasjon måtte foregå vinters tid. Kisen ble kjørt på steindrog, en ca. 2 meter lang slede som kunne frakte ca. ett tonn. I slutten av 1920-årene ble det satt i gang leting etter smykkestenen turmalin, uten positivt resultat.
Det siste kislasset ble kjørt ut i 1929.

Jarlshola

Fram til 995 var Håkon Jarl Kyst-Norges hersker. Særlig etter seieren over jomsvikingene i Hjørungavåg var han blitt en populær hersker. Etter hvert ble han mer og mer tyrannisk. Og verst var det at jarlen stadig var etter konene og døtrene til bøndene. Da han en vårdag i 995 kom til Melhus og sendte bud etter kona til storbonden Orm Lyrja på Bunes, gjorde bøndene opprør.
I sør-øst, mot toppen av grustaket på Søberg, kan vi se Jarlsdalen, stedet hvor Håkon jarl først gjemte seg for bøndene
Da Håkon jarl og trellen, Kark, var kommet over elva, gjemte de seg under denne steinhelleren. Herfra dro de videre opp til Rimol, hvor den mektige husfrua Tora, en av Håkon jarls kjærester, bodde. Og der ble Håkon Jarl tatt av dage av sin egen trell.

Minnestein på Rimol

Steinen her på Rimol er til minne om hendelsene i år 995. Håkon Jarl var kyst-norges hersker i tiden i tiden fra ca 970 til 995. Han var i starten godt likt, men ble etter hvert egenrådig og upopulær. Da bøndene sammen med den blivende kongen, Olav Tryggvason, var etter ham, søkte han tilflukt under grisebingen sammen med trælen Kark her hos kjæresten sin, Tora på Rimol.
I følge sagaen holdt Olav Tryggvason en tale ved grisebingen der han " – ville gi den mann både gods og ære som skadet Håkon Jarl". Dette hørte Kark, og i løpet av natten drepte han jarlen, skar hodet av ham, og brakte hodet til Olav Tryggvason i Nidaros. Men i stedet for belønning lot kongen også Kark bli halshogget.
Asken ble hentet i Varmbu, og plantet 22. mai 2007.

Oddvar Brå

Oddvar Brå ble født 16. mars 1951 på Hølonda i Melhus kommune. Han er en av Norges beste langrennsløpere gjennom alle tider. Han representerte Leik Idrettslag, Hølonda i Sør-Trøndelag, og var i en årrekke den dominerende løperen i Norge, og en av de aller beste i verden. Han vunnet verdenscupen tre ganger. Det var i 1972–73, 1974–1975 og 1978–1979.

Han har fem seire i Holmenkollen: 15 km i 1980 og 1982 pluss 50 km i 1975, 1979 og 1981. I 1975 vant han storeslem da han vant i alle de fire mest prestisjetunge skimetropolene samme sesong: Oslo, Falun, Lahti og Leningrad.

Statuen står ved Eid skole på Korsvegen.

Malihaugen

Ved den gamle kirkevegen, ca. 15 minutters gange fra Hølonda kirke ser vi fortsatt grava til Mali Larsdatter Bjørset som ble halshugget på dette stedet i 1729.
Hun var dømt for å ha tatt livet av sitt nyfødte barn som var født utenfor ekteskap.
Sagnet forteller at Mali var uskyldig dømt, og av den grunn ville det ikke vokse gras på grava hennes.
Ungdommer i tidligere tider prøvde å stappe med en staur ned i grava, og da hørte de Mali dunke i kistelokket.
Det ble også sagt at Mali ble gravd opp igjen og lagt på kirkegården, halvveis inn på vigsla jord nord-øst for kirka. Etter flere utvidelser av kirkegården er Mali i så fall for lengst inne i vigsla jord.

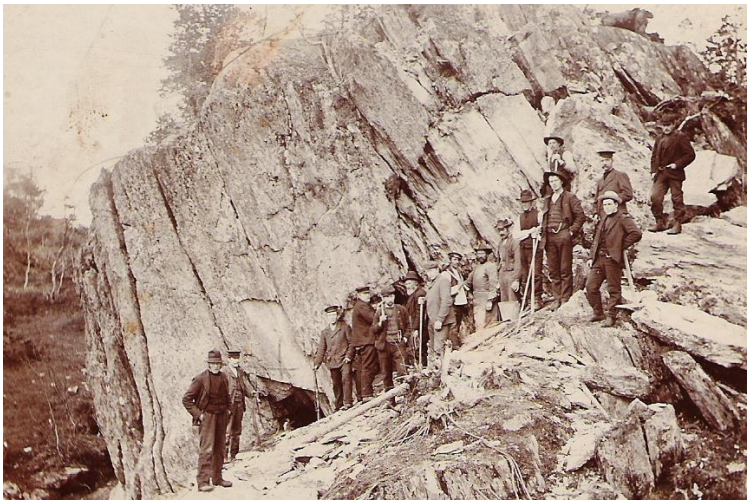

Gudrunhuhulen

Høsten 1907 ble Flå skueplassen for et drama som ble fulgt med enorm interesse og var samtaleemne over hele landet.

Den fantastiske historien startet i Oslo i august. Ei jente på seks og et halvt år hadde vært savnet fra heimen siden i juni. Akkurat den denne tida var det stor virak omkring en synsk 14-åring fra Singsås. Han mente at noen tatere hadde tatt Gudrun og holdt henne skjult i en hule i fjellet i Flå. Opp til 40 mann ble utover høsten beskjeftiget med å bore i berget omkring hulen. Fra alle kanter strømmet det til folk i hopetall. Etter hvert ebbet aksjonen ut uten resultat.

Berghulen, eller «Gudrunhulen» som den senere ble kalt, er godt synbar den dag i dag. Hulen skal være et gammelt bjørnehi.

Sælehuset ved Øyvindstjønna

Ronald Nygård, Martin Melhuus, Ola Storhaugen og Morten Gunnes i arbeid ved sælehuset. Det er rotaryklubbens folk som har bygd huset og som tar seg av vedlikeholdet. Huset er en liten rasteplass, men det går an å overnatte her også. Bua ligger langs pilegrimsleia til Nidaros og er alltid åpen.